

Typ dle Typologie	Výraznost a čitelnost	Památkový potenciál	Poznámka	Závěr
KATEGORIE I: KOMPONOVANÉ KRAJINY				
Skupina typů 1–3: Komponované krajiny				
Typ 1: Geometricky komponovaná krajina	Velmi snadno identifikovatelné a definovatelné. Zpravidla zřetelná v krajině.	Památkový potenciál značný, ať už k ochraně jednotlivých objektů, tak plošně (viz např. Římovsko).	Často malý segment krajiny, avšak s vysokým přesahem významu v krajině. Exponovaná poloha, duchovní význam.	Typy nebudou dále řešeny z důvodu dostatečného pokrytí tématu jinými výstupy vč. mapování celé ČR.
Typ 2: Idealizovaná „přírodní“ krajina				
Typ 3: Krajina kombinované kompozice				
Typ 4: Krajina lázní				
Typ 5: Krajina poutních míst	Velmi snadno identifikovatelné a definovatelné. Zpravidla zřetelná v krajině.	Památkový potenciál značný, ať už k ochraně jednotlivých objektů, tak plošně (viz např. Římovsko).	Často malý segment krajiny, avšak s vysokým přesahem významu v krajině. Exponovaná poloha, duchovní význam.	Typ bude jako vhodný dále řešen.
Typ 6: Obecná organicky vyvinutá krajina	Velmi rozdílná podle soustředěnosti znaků	Velmi rozdílný, v některých případech velmi vysoký. Jedná se o nejméně prozkoumanou krajinu, proto je vymezení jejich nejceněnějších segmentů žádoucí a smysluplné.	Vysoká koncentrace hodnotných znaků historické kulturní krajiny, jak znaků ostatních typů či kategorií, tak znaků obecně organicky vyvinuté krajiny, které nejsou znaky žádného z jejich typů. Velmi častý a přitom velmi opomíjený typ, jehož zpracování je velmi potřebné.	Typ bude jako vhodný dále řešen.
Typ 7: Krajina se specifickou strukturou osídlení	Může být zřetelná, není-li narušená či setřená	Památkový potenciál má jen několik nejzajímavějších a nejspecifičtějších segmentů krajiny ČR. Větší potenciál tkví v ochraně sídel jako takových než celé části krajiny (nepřístupují-li další hodnoty či okolnosti)	Pro typ je charakteristické od okolních oblastí odlišné prostorové uspořádání a vzájemné vazby vesnic a jejich pluzin v krajině.	Typ nebude dále řešen. Jde pouze o několik segmentů, které lze vymezit jako krajinu. Větší potenciál je v ochraně daných sídel a v průmětu do územního plánování (charakter území)
Typ 8: Krajina strukturálně výrazných pluzin	Jedna s nevýraznějších historických krajinných struktur (dle konkrétní dochovanosti)	Dosud opomíjený potenciál k památkové ochraně území (nikoli pouze sídla). Téma s velkým výzkumným potenciálem. Pro svůj význam bylo téma historické pluziny řešeno v řadě výzkumů na několika pracovištích, např. DG18P02OVV060 Identifikace a ochrana dochovaných pozůstatků historických pluzin (FŽP, 2016-2022)	Předběžné mapování celé ČR provedeno a publikováno: KUČA, K. (2014): Oblasti dochovaných strukturálně výrazných pluzin v České republice . Zprávy památkové péče. roč. 74., č. 1, s. 34 - 49. ISSN 1210-5538.	Typ bude jako vhodný dále řešen.
Typ 9: Krajina vrchnostenských sídel a dvorů	Může být zřetelná	Potenciál zejména k ochraně jednotlivých objektů.	Téma řešeno v rámci projektu DG18P02OVV018 Poplužní dvory Čech, Moravy a Slezska a jejich harmonická kulturní krajina – identifikace a soudobá interpretace kulturních hodnot (2018-2022). V rámci výsledků jsou i mapové výstupy pro celou ČR.	Vzhledem k saturaci problematiky v jiných projektech nebude dále řešeno.

Typ 10: Krajina vinic	Může být zřetelná a v krajině dominantní.	V tradičních vinařských oblastech značný potenciál.	Krajina vinic představuje část zemědělské krajiny, v níž významný plošný podíl tvoří vinice různé velikosti jakožto její charakteristický znak. Jedná se o svébytnou krajinu spjatou s určitou subkulturou a navazujícími regionálně podmíněnými stavbami. Vzhledem k výraznosti a regionální specifičnosti, která ovšem není omezena jen na jeden region, má vymezení těchto území význam a památkový potenciál.	Typ bude jako vhodný dále řešen.
Typ 11: Krajina chmelnic	Může být zřetelná a v krajině dominantní.	V tradičních chmelařských oblastech značný potenciál (Žatecko jako KPZ a památka UNESCO).	Krajina chmelnic tvoří část zemědělské krajiny s příhodnými podmínkami pro pěstování chmelové révy, v níž významný plošný podíl tvoří chmelnice různé velikosti, které představují určující znak typu. Jedná se o svébytnou krajinu spjatou s určitou subkulturou a navazujícími regionálně podmíněnými stavbami. Vzhledem k výraznosti a regionální specifičnosti má vymezení těchto území význam a památkový potenciál.	Typ bude jako vhodný dále řešen.
Typ 12: Krajina ovocných sadů	Především omezená na malé segmenty původních sadů	Předchozí výzkumy ukázaly, že ovocnářské krajiny jsou v současnosti tvořeny převážně intenzivními sady bez historické hodnoty. Torza původních sadů jsou pouze ojedinělá a nemají takovou koncentraci, aby se stala základem památkově chráněného území (VOREL, I.; VONDRÁČKOVÁ, S., Ovocnářská krajina Holovouska a Ostroměřska, 2019).	Nejnovější velkoplošné sady povahy nízkokmenných plantáží s ochrannými sítěmi proti ptactvu či kroupám jsou sice navazující formou soudobého průmyslového ovocnářství, nelze je však zařadit mezi znaky historické kulturní krajiny. O krajině ovocných sadů lze mluvit až v případech, kdy se historické sady a ovocné keřové plantáže staly dominantním či alespoň výrazným znakem krajiny. Takových krajin je pouze omezené množství.	Typ nebude vzhledem ke svému charakteru a problematickému vymezení dále řešen. (Bylo by vhodné problematiku rozpracovat v několika vybraných územích, kde je smysluplné očekávat staré sady, nikoli v měřítku celé ČR)
Typ 13: Krajina rybníků	Jeden z nejvýraznějších typů. Zajímavé fragmenty i v případě reliktní krajiny.	Některé rybníky a rybníční soustavy jsou již dnes památkově chráněné. Jako historická krajinná struktura má podtyp velký památkový potenciál, váže na sebe další struktury a objekty.	Ačkoli je podtyp řešen v řadě projektů (např. Historické rybníky v on-line aplikaci - Michal Vokurka, HÚ AV ČR; NAZV KUS QJ1220233 - HEIS VÚV TGM ad.) jeví se celostátní vymezení rybníčních krajin (nikoli jen rybníků) jako jev historické krajinné struktury s památkovým potenciálem jako potřebný a zajímavý.	Typ bude jako vhodný dále řešen
Typ 14: Krajina pastvin a luk	Omezená na vnímání lesních porostů.	Jen v ojedinělých případech.	Krajina s plošnou převahou či výrazným podílem pastvin a luk dokládající historický způsob využití pro produkci píce, sena a pastvu dobytka. Jedná se o omezené segmenty krajiny s nepříliš výraznými strukturami.	Vzhledem k tomu, že jde o strukturu v krajině málo výraznou, jednoznačně identifikovatelnou jen omezeně, bez trvalých struktur, typ nebude dále řešen.
Typ 15: Krajina obor a lesů	Omezená	V některých případech vysoký památkový potenciál. Některé z obor chráněny jako památky, součástí památkových areálů, nebo jako součástí	Téma řešeno v rámci projektu DG16P02R037 Obory a bažantnice - opomíjená hodnota kulturního dědictví (2016-2020). V rámci výsledků jsou i mapové výstupy pro celou ČR.	Vzhledem k saturaci problematiky v jiných projektech nebude dále řešeno.

		památkově chráněného území (např. KPZ Náměšťsko)		
Typ 16: Krajina hradišť	Většinou omezené na jednotlivá hradiště či jejich soubory, vnímání v krajině nevýrazné (vnímán terén a vegetace, HiKS většinou v archeologizované podobě). Jde z podstaty o archeologické lokality, většinou však s dochovaným valovým opevněním či jeho zbytky.	Řada hradišť již chráněna je jako (plošně rozsáhlé) archeologické památkové rezervace či kulturní památky (národní kulturní památky), popřípadě včetně ochranného pásma	Památková ochrana hradišť je převážně saturována. Celostátní vymezení krajiny hradišť by nepřineslo nové podstatné informace, neboť se jedná o jev vesměs reflektovaný již nyní jako v ÚAP, tak v památkové péči.	Vzhledem ke své charakteristice typ nebude dále řešen.
Typ 17: Krajina města	Krajinu města lze vymezit prakticky pro každé město (velké i malé), do typu HiKK Krajina města jej však lze zařadit jen za splnění specifických podmínek. V tom případě se může jednat o velmi zřetelnou a výraznou krajinovou strukturu.	Z hlediska památkové péče má vymezení krajiny města jako HiKK význam jen tam, kde souhrm urbanizovaného území a okolní krajiny, tedy obraz města v krajině, vykazuje významné kulturní hodnoty. Řada měst požívá památkovou ochranu (MPR, MPZ), což ovšem samo o sobě nestačí, protože tyto segmenty jsou často součástí urbanistických, nikoli krajinných hodnot.	Krajina města se vyznačuje výraznou individualitou – svébytností tkvící v prolnutí přírodní a urbánní struktury a vizuální jedinečnosti spočívající ve vnějším projevu přírodních podmínek a znaků kulturního vývoje krajiny a městského prostředí. Jedná se o jev na pomezí urbanistické a krajinářské hodnoty, v celostátním měřítku těžko vymežitelný (jde vždy o individualitu a svébytnost každého sídla).	Vzhledem ke své charakteristice typ, který je velmi specifický, nebude dále řešen.
Typ 18: Krajina přehradních nádrží	Velmi výrazná a plošně rozsáhlá struktura. Památkově cennými se však stávají především dílčí části celého vodohospodářského díla (hráze, technologie atd.).	Z obecného hlediska nelze o oprávněnosti vymezení tohoto typu pochybovat. Případnou památkovou ochranu takové krajiny je však třeba důkladně zvažovat. Ochranu si jistě zaslouží některé architektonicky a/ nebo konstrukčně cenné hráze, popřípadě systém výroby elektřiny a kvalitní architektonická díla či krajinářské úpravy vzniklé na březích.	Pouze omezené množství přehrad vykazuje památkovou hodnotu, vesměs jde o novější vodohospodářská díla utilitárního charakteru, kde o plošné památkové ochraně nelze uvažovat. Celostátní vymezení krajiny přehradních nádrží by tedy nevyjadřovalo památkový potenciál vymezených území.	Vzhledem ke své specifčnosti a problematičnosti plošné památkové ochrany typ nebude dále řešen.
Typ 19: Turistická krajina	Velmi individuální projev, v krajině vesměs málo výrazný, omezený na jednotlivé prvky spjaté s jinými hodnotami, přírodními i kulturními.	Krajina je zejména chráněna v gesci ochrany přírody. Kulturní hodnoty jednotlivosti (např. hradů či rozhleden) ochrání institut kulturní památky nebo jiné formy památkové ochrany. Ingerence památkové péče do plošné ochrany krajiny by většinou patrně postrádala smysl.	Přírodně, morfologicky a vizuálně atraktivní krajina, nesoucí mimoto stopy dobového turistického využití a přizpůsobená aktivní turistice. Celostátní vymezení je problematické, a to i vzhledem k problematické možnosti plošné památkové ochrany.	Vzhledem ke své charakteristice typ, který je velmi specifický, nebude dále řešen.
Typ 20: Krajina trampských osad	Strukturálně a vizuálně atraktivní krajina, nejčastěji říčních údolí, do níž byly v relativně krátkém období 1. třetího 20. století vloženy asociace reflektující dobové trendy příklonu	Osady se dochovaly spíše výjimečně, jejich památková hodnota je velmi sporná (jedine jako dokument doby), krajinový rozměr kvůli malým rozměrům často chybí a pokud je přítomen, může se zde uplatnit legislativa	Scénická krajina s esteticky atraktivními přírodními objekty doplněná o fragmenty trampských osad, které se dochovaly jen výjimečně. Do tohoto typu HiKK nelze přiřazovat celky výrazně narušené masovým rozvojem chatové a zahrádkářské zástavby z 2. poloviny 20. století, obvykle svépomocně stavební produkce, a	Vzhledem ke své specifčnosti a problematičnosti plošné památkové ochrany typ nebude dále řešen.

	k přírodě. Ty samy o sobě nemusí vytvářet a obvykle nevytváří výraznější krajinné struktury.	ochrany přírody a krajiny. Pokud by se přesto našlo něco, co by si zasloužilo památkovou ochranu, mohl by to zajistit institut kulturní památky.	dalšími formami rekreace degradujícími její krajinné hodnoty, proto je plošné vymezení typu velmi problematické.	
Typ 21: Krajina hlubinné těžby	Hodnoty zde představují jak podzemní důlní prostory, tak mimořádně početné stopy po zpracování rud na povrchu a na velkých plochách vč. staveb vodního managementu. Mohou být zřetelné, ale vzhledem k poloze (často v lesích) jsou spíše opomíjené.	Krušnohorské reliktní montánní krajiny jsou chráněny jako krajinné památkové zóny a od roku 2019 i jako světové památky. U krajin hlubinné těžby uhlí opuštěných nedávno je naopak ochrana v krajiněm rozměru obtížná. Ochrana podzemních částí uhelných dolů je prakticky patrně vyloučená.	Krajina hlubinné těžby zahrnuje areály hlubinné a přípovrchové těžby a zpracování nerostných surovin. Nejčastěji jde o hornické krajiny metalických rud či hlubinné těžby černého (kamenného) uhlí. Typ tvoří jak starší stabilizované lokality, tak lokality aktivní či nedávné těžby, kde jsou vymezení a ochrana prakticky nemožné.	Vzhledem ke své specifčnosti a problematičnosti (až nemožnosti) plošné památkové ochrany typ nebude dále řešen.
Typ 22: Krajina povrchové těžby	Může být výrazná, nepředpokládá se však její trvalost (rekultivace či sukcese).	Z hlediska exploatace krajiny jde o nejextrémnější formu, která hodnoty historické krajiny zcela ničí. Povrchové doly obvykle nelze památkově chránit. Potenciál je zde minimální i kvůli povinnosti rekultivace území. Sporná je zde i existence významných kulturních hodnot	Jde o krajiny převážně velkoplošné povrchové těžby hnědého uhlí či jiných surovin.	Vzhledem k charakteristice typu a velmi spornému památkovému potenciálu typ nebude dále řešen.
Typ 23: Krajina kamenolomů	Mnoho kamenolomů nemá krajinný rozměr, ale existují oblasti jejich výrazné koncentrace, kde o krajinu nepochybně jde.	Některé lomy a jejich koncentrace na menším území jsou velmi působivé, ale chrání se samy (nebo v rámci ochrany přírody); památková péče tam v podstatě nemá uplatnění (maximálně může bránit proměně lomu ve skládku odpadu).	Tento typ má trochu ambivalentní hodnocení. Každý lom současně znamená zničení historického reliéfu krajiny, a pokud došlo např. k odtěžení vrcholu dominantního kopce, jde o jednoznačně negativní zásah člověka do krajiny. Na druhé straně mohou být i z památkového pohledu zajímavé reliktní krajiny kamenolomů, založených na ruční těžbě suroviny.	Vzhledem k problematičnosti plošné památkové ochrany typ nebude dále řešen.
Typ 24: Industriální krajina bez přímé vazby na těžbu	Může být výrazná, v některých případech mohou průmyslové areály tvořit zásadní znak dané krajiny.	Památková ochrana je velmi problematická, v krajiněm rozměru těžko myslitelná, omezuje se na jednotlivé objekty či technologické celky, kde lze využít institutu památky či ochranného pásma, omezené části (obytné kolonie atd.) mohou požívat plošnou ochranu (PZ, PR)	Pokud plochy průmyslové výroby zabírají významný podíl z celkové rozlohy intravilánu města, lze (v podrobnější úrovni členění) hovořit o městské průmyslové krajině. Pokud v daném území určitý typ výroby výrazně převažuje, lze hovořit např. o krajinách textilní výroby, krajinách potravinářského průmyslu apod.	Vzhledem k problematičnosti plošné památkové ochrany a smysluplnosti jeho celostátního vymezení typ nebude dále řešen.
Typ 25: Lineární industriální krajina	Krajina má v důsledku řetězení podél dopravní osy liniový charakter – její páteř tvoří linie spojující jednotlivé prvky, které takovou krajinu tvoří. Projev se omezuje především na danou linii a navázané prvky a areály.	Památková ochrana dlouhého úzkého pruhu území podél řeky nemá reálný smysl – na rozdíl od jednotlivých technických staveb (zdymadla, vodní elektrárny, jezy), pro jejichž ochranu je optimální kategorie kulturní památky.	Krajina vázaná na linii dopravní cesty (zejména splavné či alespoň energeticky intenzivně využívané řeky, plavební kanály, železnice s napojenými výrobními a skladovými celky). Smysluplné je vymezení jednotlivých cenných prvků a struktur, plošné vymezení HiKK není smysluplné vzhledem k účelu, pro který se dělá (SPP, ÚP).	Vzhledem k problematičnosti (nemožnosti) plošné památkové ochrany typ nebude dále řešen.
Typ 26:	Předmětem tohoto typu jsou především systémy opevnění	V nejexponovanějších oblastech vzniklo několikakilometrové	Péče o tento typ kulturního dědictví se v poslední době stala velmi atraktivní. Plošná ochrana přichází	Vzhledem k problematičnosti plošné památkové

Krajina pohraničních opevnění	budované krátce před 2. světovou válkou převážně v pohraničí. Ty jsou až na výjimky výrazně lineární, takže zde jsou namísto pochyby o krajinném rozměru. Z hlediska výraznosti v krajině je problematické, že na povrchu je viditelná jen část celých systémů, jejichž těžiště je právě v podzemí.	pevnostní pásmo, kde o krajinném rozměru není pochyb. Smysl zde má i ochrana formou krajinné památkové zóny, neboť podstatou této krajiny je i zachování vizuálních vazeb mezi jednotlivými částmi opevnění.	v úvahu jen ve velmi omezených segmentech krajiny, kde došlo k výrazné koncentraci opevňovacích prvků, proto je celostátní vymezení méně smysluplné.	ochrany, specifičnosti podtypu a omezení na několik lokalit koncentrovaných hodnot typ nebude dále řešen.
Typ 27: Krajina vojenských prostorů	Mohou být výrazné, často však jde o struktury, které nesouvisí s daným typem (relikty původních struktur)	Ochrana aktivních vojenských prostorů je z podstaty vyloučena. Ochranu případných hodnotných jednotlivostí (především archeologické povahy) v aktivních i zrušených vojenských prostorech lze zajistit institutem kulturní památky.	Rozsáhlá území sloužící primárně vojenským účelům, zejména k trvalé dislokaci vojsk a jejich výcviku a k dále vojenským cvičením (manévrům) různého rozsahu.	Vzhledem k problematičnosti (nemožnosti) plošné památkové ochrany typ nebude dále řešen.

KATEGORIE III: ASOCIATIVNÍ KRAJINY

Typ 28: Krajina mýtů a legend	Asociativní krajina je primárně „nehmotná“, je to překryvná „vrstva“ nad organickou (ale i komponovanou), respektive jakoukoli krajinou (kontinuální, ale často i reliktní). Je vázaná na mýty/legendy, události/osobnosti, bojiště, jiné události, často i tragické, kdy se asociace váže právě k tomu, co zaniklo. Jen spíše výjimečně (a rozhodně ne nutně) vedla asociace k doplnění krajiny něčím, co asociaci zhmotňuje (stavbou, sochou, pomníkem), někdy to bylo spojeno dokonce s kompozičními zásahy. Vymezení konkrétního území asociativní krajiny některých typů může být někdy obtížné, podobně jako nalezení vhodné formy jeho případné ochrany. Protože se jedná o krajiny organické či komponované s „nehmotnou“ překryvnou vrstvou asociativní krajiny, je územní průmět vlastní asociativní krajiny jako samostatné a svébytné krajinné struktury problematický a do výzkumu a vymezování „strukturálně výrazných typů“ krajiny nevhodný.	Typy nebudou dále řešeny z důvodu charakteru uvedených kategorií jakožto překryvné vrstvy (bez vlastní výrazné struktury) nad jinými typy krajiny (kategorie I a II)
Typ 29: Krajina bojišť		
Typ 30: Krajina vysídlených území		
Typ 31: Krajina vyhlazených sídel		
Typ 32: Krajina táborů utrpení a smrti		
Typ 33: Krajina jiných významných historických událostí		
Typ 34: Krajina se vztahem k významné osobnosti		